

10⁹-ig minden (magyar) számnév az „egy, kettő, . . . , kilenc, tíz, tizen, húsz, húszon, harminc, . . . , kilencven, száz, ezer, millió” szavakból (szórészekből) van összetéve. (A „tíz, húsz, harminctól eltekintve a képezés teljesen következetes.) Minthogy továbbá az adott számhatárok mindegyike lezárja a természetes számok sorozatának egy-egy az írás és elnevezés szempontjából befejezett egységét, azért a kívánt számlálást alkalmas rendszerbe foglalással könnyen végrehajthatjuk.

A helyesírás szabályai szerint *gy, ny, sz* – mint egy-egy hang írott jele – egy-egy betűnek számít (két *jegyű* betűk). Gépírásban, sablonnal való írásban, nyomdai betűszedésben viszont kézenfekvő ezeket két egységnek, két betűnek venni. A kérdésre ilyen értelemben is megadjuk a választ, ebben azonban – gépírásra gondolva, a szóköz, ill. vessző-billentyű használatát mégis figyelmen kívül hagyva – megkülönböztetésül *leütések* számáról beszélünk.

Az 1, 2, . . . , 9 számok nevében $a_1 = 33$ betűt írunk, $a_2 = 36$ leütést teszünk. Ezek a továbbiakban minden $10k+9$ -ig haladó 10 tagú számsorozat neveinek végén egyszer előfordulnak (k pozitív egész szám), ezért együttesüket egy A készletnek nevezzük. (Kilenc név van, mégis mondhatunk az említett sorozatokra tekintettel teljesség kedvéért tízet, mert 0 jegynek a leírt szám bármely helyén úgysem felel meg hang, betű, leütés.)

Nevezzük hasonlóan B készletnek a „tizen, húszon, harminc, . . . , kilencven” szavak, ill. szórészek együttesét. Leírásukhoz $b_1 = 56$ betűt, $b_2 = 59$ leütést használunk. Így 1, 2, . . . 99 nevének – egy C készletnek – szükséglete $c_1 = 10(a_1 + b_1) - 4 = 886$ betű, ill. $c_2 = 10(a_2 + b_2) - 4 = 946$ leütés, ugyanis tíz-tíz A , ill. B készletet használunk fel hozzá, viszont 10 és 20 nevében az „-en, -on” szótagra nincs szükség.

1000-ig egyetlen új név a „száz”, legyen ez a D készlet, így $d_1 = 3$, $d_2 = 4$. A 100, 101, . . . , 999 számok neve egy A -beli, egy C -beli névből és köztük D -ből áll. Ezek és C együttesét E készletnek nevezve jelképesen $E = 100A + 900D + 10C$, és a megfelelő számok. $e_1 = 100a_1 + 900d_1 + 10c_1 = 14\,860$, $e_2 = 100a_2 + 900d_2 + 10c_2 = 16\,660$ – Hasonlóan az „ezer”, ill. „millió” szavakat F -, ill. H készletnek, a 10^6 -on, ill. 10^9 -en aluli számok nevének együttesét G -, ill. J -készletnek nevezve egyszerűen $f_1 = f_2 = 4$, $h_1 = h_2 = 6$ másrészt jelképesen $G = 1000E + 999\,000F + 1000E$, $J = 10^6E + 999 \cdot 10^6H + 10^3G$, ennél fogva $g_1 = 2000e_1 + 999\,000f_1 = 33\,716\,000$, $g_2 = 37\,316\,000$, $j_1 = 10^6e_1 + 999 \cdot 10^6h_1 + 10^3g_1 = 54\,570 \cdot 10^6$, $j_2 = 10^6e_2 + 999 \cdot 10^6h_2 + 10^3g_2 = 59\,970 \cdot 10^6$.

A leggyakoribb betű megállapítása szempontjából a készletek jelét is indexszel látjuk el: $A_1, A_2, B_1, \dots, J_2$ -ben és A_1 -ben és A_2 -ben leggyakoribb a „t” betű, ill. leütés, öt-ötször lép fel; B_1 és B_2 -ben az „n”, 11, ill. 12-szer. C_1 és C_2 -ből elég lesz e két leggyakoribb betű előfordulási számát megemlíteni, és még azokat, amelyek a további „száz, ezer, millió” szavakban előfordulnak, és így „helyezési” sorszámonk még javíthatnak. Ebben mégis mellőzhetjük az r , továbbá az m és $ó$ betűket, mert ezeket e , ill. i és l biztosan túlszárnyalják; továbbá leütésekben s , *át*-t is a z miatt. Így

C_1 -ben $n : 128$; $e : 109$; $t : 90$; $i, l : 40$; $á, sz, z : 10$;

C_2 -ben $n : 148$; $e : 109$; $t : 90$; $i, l : 40$; $z : 20$;

E_1 -ben $n : 1480$; $t : 1400$; $e : 1390$; $á : 1100$; $sz, z : 1000$, $l : 600$; $i : 500$.

Innen $t, á, sz$, továbbá i mellőzhető, mert n , ill. l -l szembeni hátrányukat már nem hozhatják be.

E_2 -ben $z : 2000$; $n : 1780$; $t : 1400$; $e : 1390$; $l : 600$; $i : 500$; innen n, t, i mellőzhető.

G_1 -ben $e : 4778 \cdot 10^2$; $z : 2999 \cdot 10^3$; $n : 2960 \cdot 10^3$; $l : 1200 \cdot 10^3$.

G_2 -ben $z : 4999 \cdot 10^3$; $e : 4778 \cdot 10^3$; $l : 1200 \cdot 10^3$.

Itt nem mellőzhetünk betűket, mert J -ben a G -nél „szűkebb”. E készlet is fellép. Végül

J_1 -ben $e : 6168 \cdot 10^6$, $n : 4440 \cdot 10^6$, $z : 3999 \cdot 10^6$, $l : 3798 \cdot 10^6$;

J_2 -ben $z : 6999 \cdot 10^6$; e és l : mint J_1 -ben.

Eredményeink összeállítása

Határ	10	100	10 ³	10 ⁶	10 ⁹
betűk száma:	33	886	14860	$33716 \cdot 10^3$	$5457 \cdot 10^7$
leggyakoribb betű:	t	n	n	e	e
leütések száma:	36	946	16660	$37316 \cdot 10^3$	$5997 \cdot 10^7$
leggyakoribb leütés:	t	n	z	z	z

Székely Jenő (Pécs, Nagy Lajos g. II. o. t.)
Dömötör Gyula (Szeged, Radnóti M. g. II. o. t.)

Megjegyzés. Mindkétféle számlálást elfogadtuk.